

Vergaderjaar 1984–1985

18 998

Aanvulling van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek (Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 NBW elfde gedeelte)

A

OORSPRONKELIJKE TEKST VAN HET VOORSTEL VAN WET EN VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING ZOALS VOORGESTELD AAN DE RAAD VAN STATE EN VOOR ZOVER NADIEN GEWIJZIGD

I. VOORSTEL OP WET

In *het opschrift* is «Artikel 1» vervangen door: Hoofdstuk I.

In *artikel 68* lid 1 zijn vervallen de woorden: van het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

Artikel 71 luidde aanvankelijk:

Artikel 71. 1. Een beding dat vóór het in werking treden van de wet geldig is overeengekomen, behoudt zijn geldigheid, ook indien het in strijd is met een dwingende bepaling der wet, tenzij het naar een toen geldend wetsartikel verwijst of de zakelijke inhoud van een zodanig artikel weergeeft. Een dergelijk beding wordt geacht een verwijzing naar of een weergaven van de wet in te houden, tenzij zulks niet in overeenstemming zou zijn met de strekking van dat beding.

2. Een zodanig beding kan op grond van de wet slechts worden vernietigd, indien het krachtens het tevoren geldende recht eveneens vernietigbaar dan wel nietig was.

Artikel 74 lid 1 luidde aanvankelijk:

1. Gedingen waarin de inleidende dagvaarding is betekend dan wel het inleidende verzoekschrift is ingediend voor het tijdstip van in werking treden van de wet, worden geheel afgedaan met toepassing van de voorschriften van procesrechtelijke aard die voor dat tijdstip golden. Het in de vorige

zin bepaalde geldt ook voor de afdoening van een eis of verzoek, in het geding bij wege van reconventie gedaan, ook indien dat na het in werking treden van de wet is geschied.

In *Artikel 74* lid 2 is «het vorige lid» vervangen door:

lid 2. De tweede zin van lid 3 van dat artikel luidde: Dit geldt mede voor zover de zaak opnieuw moet worden behandeld als gevolg van cassatie op een andere grond dan dat de rechter ten onrechte zijn bevoegdheid heeft aangenomen.

In *artikel 77* zijn in de derde zin de woorden «de vorige zinnen» vervangen door: de eerste en de tweede zin.

De laatste zin van *artikel 77* luidde aanvankelijk:

Het pandrecht werkt mede tegen de schuldeisers en rechthebbenden, tegen wie de hypotheek kon worden ingeroepen.

De aanhef van *artikel 79* lid 2 luidde aanvankelijk:

Het vorige lid.

Artikel 80 lid 2 luidde aanvankelijk:

2. Artikel 79 lid 2 is van overeenkomstige toepassing op een rechtshandeling die voordien ongeldig was.

In *artikel 81* zijn ingevoegd de woorden «tijdstip van» en «voor dat tijdstip was verricht en die».

In *artikel 84* vervangt de zinsnede «het in werking treden van de wet» de zinsnede: zijn in werking getreden.

In *artikel 86* zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

a. In lid 1 zijn de woorden «een schuldeiser» vervangen door: een ander.

b. In lid 2 is «het vorige lid» vervangen door: lid 1.

c. In lid 3 zijn de woorden «met betrekking tot de rangorde» ingevoegd; een laatste zin, luidende «Artikel 3.9.2.3 lid 4 van Boek 3 is niet van toepassing» is vervallen.

d. In lid 5 zijn de woorden «De vorige leden» vervangen door: «De leden 1–4», en is de laatste zin toegevoegd.

e. In lid 6 vervangt de zinsnede «met uitzondering van de bedingen die worden uitgesloten», de zinsnede: doch behoudens het geval dat het beding wordt uitgesloten.

Artikel 88 luidde aanvankelijk:

Artikel 88. De artikelen 2014 en 637, zoals die tot aan het tijdstip van het in werking treden van Boek 3 golden, blijven van toepassing op een daarin omschreven goed dat binnen drie jaren voor dat tijdstip was verloren of ontvreemd.

In *artikel 89* is in lid 1 ingevoegd «met betrekking tot een goed dat voor verpanding vatbaar is», en in lid 2: 2.,

In *artikel 90* vervangt het woord «Levering» het woord: Overdracht.

In *artikel 91* luidde de aanhef van lid 2: Het vorige lid.

De aanhef van *artikel 96* luidde aanvankelijk:

De artikelen 3.5.15a en 3.5.16 van Boek 3 vinden.

De aanhef van *artikel 101* luidde aanvankelijk:

Van het tijdstip van het in werking treden van de wet af is zij van toepassing op de handelingen tot verdeling van een gemeenschap.

In *artikel 107* is het slot, na het woord «ontvreemd», toegevoegd.

Artikel 112 is toegevoegd; de oorspronkelijke artikelen 112–122 zijn vernummerd tot 113–123.

In *artikel 113* (nieuw) vervangen de woorden «leveringsakte wegens koop» het woord: koopakte.

Aan *artikel 117* (nieuw) zijn de leden 3 en 4 toegevoegd.

In *artikel 119* (nieuw) zijn aan het slot de woorden «of 89 lid 1» toegevoegd.

De *artikelen 120 en 121* (nieuw), 119 en 120 (oud) luiden aanvankelijk:

Artikel 119. Het in werking treden van de wet heeft niet tot gevolg dat de verjaring van een rechtsvordering wordt gestuit op grond van een voordien voorgevallen feit waaraan het gevolg van stuiting toen niet was verbonden.

Artikel 120. De artikelen 2023–2029 van het Burgerlijk Wetboek, zoals die tot aan het in werking treden van Boek 3 gelden, blijven gedurende een jaar nadien van toepassing op de gevallen waarop zij totdien toepasselijk waren. De bepalingen omtrent verjaring van Boek 3 worden op die gevallen na afloop van dat jaar van toepassing; is de verjaring alsdan nog niet voltooid, dan wordt er nadien geen rekening mede gehouden dat de verjaring is geschorst geweest.

Van *artikel 150* lid 6 luiden de eerste woorden: De vorige leden.

Van *artikel 151* lid 3 luidde het tweede zinsdeel van de eerste zin: hetzelfde geldt als een gemeente de zaak in haar macht heeft. De aanhef

van de tweede zin van dit lid luidde: De vorige zin. De eerste woorden van lid 5 van het artikel luiden: De vorige leden.

In *artikel 151* is het woord «en» vervangen door «of» in lid 3 (tussen de woorden «aangifte» en «mededeling») en in lid 5 (tussen de woorden «spoorwegen» en «het Postbesluit»).

In *artikel 153* is «van Boek 5» ingevoegd.

In *artikel 161* luidde het eerste woord van de tweede zin: Was.

In *artikel 163* is ingevoegd: van de wet.

In *artikel 164* is ingevoegd: , hetzij als deelgenoten, hetzij als eigenaars van verschillende gedeelten daarvan.

In *artikel 167* is ingevoegd: van Boek 5.

Artikel 168 luidde:

Artikel 168. Indien een erfpacht vóór het in werking treden van de wet aan twee of meer personen toebehoort, wordt artikel 5.1.7.5a lid 1 van Boek 5 van toepassing met betrekking tot de canon over het tijdvak van het in werking treden van de wet.

In *artikel 171* vervangen de artikelnummers «166–169» de nummers: 69–72.

Artikel 172 luidde aanvankelijk:

Artikel 172. Artikel 5.10.1.2a van Boek 5 is mede van toepassing op een splitsing die vóór het in werking treden van de wet heeft plaatsgevonden.

In *artikel 173* luidde de aanvang van de tweede zin: Het bepaalde in de vorige zin.

In *artikel 187* vervangt het woord «voordien» de woorden «vóór dit tijdstip».

In *artikel 192* vervangt het artikelnummer «78» het nummer: 13.

In *artikel 195* is ingevoegd: van Boek 6.

In *artikel 220* lid 2 is ingevoegd: van Boek 7.

In *artikel II* van Hoofdstuk II zijn de woorden «door Ons te bepalen»

vervangen door: bij koninklijk besluit vast te stellen.

In het *slotformulier* zijn de woorden «ministeriële departementen» vervangen door: ministeries.

II. MEMORIE VAN TOELICHTING

Inleidende opmerkingen

7. De laatste twee alinea's zijn toegevoegd.

10. In de tweede alinea luidde de aanhef van de derde zin «Dat wil zeggen, voor het overgangsrecht houdt de hoofdregel van artikel 4 Wet AB in», terwijl de slotzin ontbrak.

In de derde alinea luidde de aanhef van de zevende zin «Slechts dan is het uitgangspunt van artikel 4 Wet A.B. herhaald».

11. Onderdeel a luidde aanvankelijk tot aan de laatste alinea als volgt:

a. *Verskillende effecten in de tijd.* Het ten tijde van de inwerkingtreding bestaande recht, de bestaande rechtsbetrekking en rechtsposities vallen voor het vervolg onder de nieuwe wettelijke regeling.

Van belang hierbij is in de eerste plaats de redactie van de nieuwe wet. Artikel 3.8.3a lid 2 verklaart een aantal bepalingen van Boek 1 van toepassing op «het» bewind inzake vruchtgebruik. Blijkens lid 1 is dit bewind echter niet een reeds ten tijde van het in werking treden lopend bewind, doch een bewind dat – nadien – bij uiterste wilsbeschikking kan worden ingesteld. Een bijzondere bepaling – artikel 105 – is nodig om lid 2 van artikel 3.8.3a ook op een lopend bewind toepasselijk te verklaren. In dit geval is de «automatische» onmiddellijke werking van de nieuwe wet, als uitgangspunt voor het overgangsrecht, derhalve beperkt tot de bevoegdheid van een erflater volgens lid 1 van artikel 3.8.3a.

Deze onmiddellijke werking kan voorts betekenen dat de nieuwe regels terstond toepassing vinden. Zo krijgt de eigenaar van de inwerkingtreding van artikel 3.1.2.9 af de bevoegdheid «eigendomsuitwijzing» te verzoeken en krijgt de erfpachter van dat tijdstip af – in bepaalde gevallen: zie artikel 167 van het ontwerp – de bevoegdheid tot opzegging van de erfpacht. Evenzo maakt afdeling 3.10.3 van het tijdstip van haar inwerkingtreding af een einde aan een reeks privilegies, en stelt zij daarvoor enkele nieuwe in de plaats.

De toepasselijkheid kan echter in een individueel geval ook pas later effect verkrijgen. Onmiddellijke werking van afdeling 6.1.8 ten aanzien van een lopende overeenkomst wordt pas actueel, indien en op het tijdstip waarop een der partijen niet nakomt.

Aan onderdeel b zijn de laatste twee zinnen toegevoegd.

12. De derde alinea luidde aanvankelijk als volgt:

Men mag niet reeds terugwerkende kracht aannemen, indien de nieuwe wet een (nieuw) rechtsgevolg verbindt aan een feit dat vóór haar inwerkingtreding is geschied. Zo rust van de inwerkingtreding van artikel 5.2.3 op een vinder de verplichting tot aangifte van een vondst; in beginsel – zie artikel 151 van het ontwerp – geldt dit ook met betrekking tot zaken die vóór de inwerkingtreding zijn gevonden. Nu echter de verplichting – uiteraard – pas mét de inwerkingtreding begint te lopen, is hier geen sprake van terugwerkende kracht, ook niet ten aanzien van de reeds eerder gevonden zaken. Terug-wijzing is nog geen terug-werking. (Zie bij voorbeeld de gevallen van H. R. 15 maart 1951, NJ 1951, 260 en 22 maart 1963 NJ 1963, 327.)

Aan onderdeel a is de laatste zin toegevoegd.

13. De derde alinea luidde: In de artikelen 69 en 70 van het ontwerp zijn enkele algemene regels opgenomen die aangeven, in hoeverre ook in het ontwerp met het beginsel rekening wordt gehouden.

In plaats daarvan is toegevoegd de passage, lopende van «Het ontwerp bevat niet een zo algemene regel» tot aan «Artikel 69 concretiseert».

15. De slotalinea is toegevoegd.

Bijzonder gedeelte

Boven «Titel 3. Algemene overgangsbepalingen in verband met de Boeken 3–8» zijn ingevoegd de opschriften: «Bijzonder gedeelte» en «Hoofdstuk I. Wijziging van de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek».

De toelichting is aangepast aan de wijziging van de artikelen. Voorts zijn enige misstellingen in de verwijzing naar artikelen verbeterd.

De voorlaatste alinea van de toelichting op *artikel 69* luidde:

Artikel 69 verzet zich uiteraard niet tegen – onmiddellijke of uitgestelde – werking van nieuwe wetsbepalingen die de *inhoud* van de eigendom of andere vermogensrechten nader bepalen; zo zal op een bestaand vruchtgebruik onder meer artikel 3.8.4 lid 4 van toepassing worden.

In de eerste zin van de alinea ter toelichting van *artikel 70* lid 2 vervangen de woorden «de regel van onmiddellijke werking» de woorden: *artikel 4 Wet AB*. Aan deze alinea is de laatste zin toegevoegd.

In de toelichting op *artikel 77* is aan de derde en de vijfde alinea de slotzin toegevoegd.

De toelichting bij *artikel 3.2.9* luidde aanvankelijk:

Artikel 3.2.9 wijkt in details van de artikelen 1504–1506 af. Deze laatste artikelen blijven vóór de inwerkingtreding van artikel 9 verrichte handelingen, totdat een jaar nadien is verstreken, van toepassing; daarna kunnen zij worden achterhaald door het bepaalde in de artikelen 7 en 81. Zie hierboven ook onder 1 en 5.

De toelichting bij de *artikelen 3.2.17b–3.2.17c* luidde: De artikelen 3.2.17b–3.2.17c zijn voor het overgangsrecht van belang voor zover zij van invloed kunnen zijn op ten tijde van de inwerkingtreding lopende procedures. Zie hierover artikel 74.

In de eerste regel van de toelichting op *artikel 86* lid 2 vervangen de woorden «de aard» de woorden «de gevolgen». De eerste regel van de toelichting op lid 3 van dat artikel luidde: «Lid 3 geeft enige regels omtrent de positie van het pandrecht tegenover andere rechten en vorderingen». Toegevoegd is de laatste alinea ad b.

Artikel 89. De toelichting is aangepast bij de wijziging, voorgesteld voor artikel 3.4.2.3b bij de tweede nota van wijziging op w.o. 17496.

De toelichting op *artikel 89* lid 2 is aangepast aan de wijziging die lid 2 van artikel 3.4.2.5b heeft ondergaan volgens de tweede nota van wijziging op wetsvoorstel 17496.

Afdeling 3.7.3. De toelichting is met de eerste zin aangevuld.

Bij *artikel 3.9.1.3* zijn aan de toelichting toegevoegd de slotzinsnede van de tweede zin van de eerste alinea en de zinsnede «is vervangen door de

wettelijke zaaksvervangning van artikel 3.9.1.3» in de derde zin van de tweede alinea.

In de toelichting op *artikel 107* is de slotzinsnede van de laatste zin toegevoegd.

De toelichting op het nieuwe *artikel 112* is ingevoegd.

Ingevoegd zijn de passages bij de *artikelen 3.9.4.8* en *3.9.4.9*.

Titel 3.11. De eerste twee alinea's luiden aanvankelijk:

De eerste vier artikelen – *3.11.1–4* – kennen bepaalde, ten dele nieuwe, bevoegdheden toe. Er is geen bezwaar tegen dat die bevoegdheden zelfs reeds worden uitgeoefend met betrekking tot een procedure die loopt ten tijde van de inwerkingtreding.

Ook de artikelen *3.11.4a–9a* kunnen van hun inwerkingtreding af onmiddellijk toepassing vinden.

In de toelichting op *artikel 151* lid 3 luidde de slotzinsnede van de eerste zin: de termijn van een jaar correspondeert met die welke ook voor termijnen in het algemeen is gekozen.

In de toelichting op *artikel 152*, tweede alinea, vervangt de zinsnede «die door de tekst niet wordt uitgesloten» de oorspronkelijke: die in beginsel ook gaat gelden.

In de slotalinea van de toelichting bij *titel 5.4* luidde de aanvang van de tweede zin: De aard van het burennrecht – rechten, bevoegdheden en verplichtingen – zal meebrengen dat zij zullen verdwijnen.

De toelichting op *artikel 168* luidde: Het artikel geeft voor artikel 5.7.1.5a lid 1 dezelfde oplossing als artikel 164 voor artikel 5.6.7a lid 1 inzake de erfdiensbaarheden. Ook volgens artikel 775, dat overigens alleen op splitsing betrekking heeft, zijn erfpachters van een deel toch elk tot de gehele canon gehouden. Artikel 5.7.1.5a lid 1 bepaalt dat hun gehoudenheid hoofdelijk is, en artikel 168 laat deze hoofdelijkheid (nieuwe stijl) ingaan met de eerste canon over de periode na de inwerkingtreding.

In de toelichting op *artikel 172* is de slotzin toegevoegd.

In de toelichting bij *Titel 7*, is, vóór de toelichting op artikel 173, vervallen het oorspronkelijke slot, luidende:

Wijst het nieuwe wetboek voor de aanvang van een verbintenis een tijdstip aan dat in het concrete geval bij de inwerkingtreding reeds is gepasseerd, dan vangt zij bij de inwerkingtreding aan: zie Inleidende opmerkingen in deze memorie onder 12a. Wordt voor de nakoming van de verbintenis of de uitoefening van een

bevoegdheid een termijn gesteld, dan geldt artikel 72 of artikel 73.

Artikel 173. In de derde alinea van de toelichting zijn de slotzinsneden van de voorlaatste en de laatste zin toegevoegd. De vijfde alinea luidde aanvankelijk:

Omgekeerd is voor een vordering inzake onrechtmatige daad, octrooi- en merkinbreuk enz. niet steeds beslissend dat de schade reeds is ontstaan: indien de schade in het vonnis nog niet kan worden begroot, bij voorbeeld omdat zij nog geheel of gedeeltelijk toekomstig is, spreekt de rechter de veroordeling uit tot schadevergoeding op te maken bij staat (art. 612 W.v.B.Rv.). Evenmin is er voor een verbod van onrechtmatig handelen een vereiste dat reeds schade is gevallen.

De achtste alinea («Een bestaande verplichting.....») is ingevoegd.

Aan het slot van de zevende alinea van de toelichting op *artikel 182* is vervallen een zin, luidende: Slechts één uitzondering wordt hier gemaakt, en wel voor de opschortingsrechten, die volgens artikel 182 van de inwerkingtreding af steeds volgens het nieuwe recht worden beoordeeld.

In de toelichting op *artikel 184* is de verwijzing naar H.R. 19 oktober 1984, NJ 1985, 213, ingevoegd.

In de toelichting bij *Afdeling 6.1.9* luiden de eerste twee zinnen van de derde alinea: *Afdeling 6.1.9* heeft derhalve geen zelfstandig belang voor het overgangsrecht. Zij komt nimmer aan de orde voor de schade wegens niet-nakoming van een verbintenis vóór de inwerkingtreding, en overigens blijft zij evenzeer buiten toepassing op de vergoeding van schade die vóór de inwerkingtreding is ontstaan.

Een zin betreffende *artikel 6.1.10.19* is opgenomen; hetzelfde is geschied ten aanzien van de *artikelen 6.2.2.9a en 6.2.2.9b*.

In de toelichting op *artikel 189* is de eerste zin opgenomen.

De toelichting op *artikel 190* is aangevuld met de verwijzing naar HR 1 februari 1985, R.v.d.W. nr. 37.

De toelichting bij lid 2 van *artikel 6.5.2.1* is met een slotzinsnede aangevuld.

De alinea betreffende de *artikelen 6.5.2.12 en 12a* luidde aanvankelijk: Dit geldt ook voor artikel 6.5.2.12; voor zover dit artikel 1371 (nietigheid van een overeenkomst zonder oorzaak) vervangt, is tevens artikel 80 van belang.

Artikel 191. In de eerste alinea van de toelichting zijn ingevoegd de zinsneden «overheidsinstanties en dgl. «en», ook op na de inwerkingtreding gesloten overeenkomsten», alsmede de passage aan het slot na de woorden «Artikel 191 strekt hiertoe».

Artikel 195. De woorden «de vergelijkbare bepaling van het nieuwe wetboek» in de voorlaatste zin vervangen de woorden «die bepaling»; de laatste zin is toegevoegd.

Het begin van de toelichting op *Titel 8* luidde aanvankelijk:

Tezamen met de Boeken 3, 5 en 6 zal van Boek 7 de eerste titel, betreffende de koopovereenkomst, ten dele worden ingevoerd. De ontwerpen terzake van andere titels – 3, 7, 9, 14 en 15 – zijn wel reeds ingediend, doch zullen later tot stand komen. De daarbij behorende overgangsbepalingen zullen dienovereenkomstig te zijner tijd worden voorgelegd. Wel worden het «oude» deel van het BW, in het nieuwe Boek 7A de titels 12 (Bewaargeving), 17 (Lastgeving) en 18 (Borgtocht) vernieuwd, gedeels conform de bovengenoemde ontwerpen. De daarbij passende overgangsregels zullen derhalve in het tweede ontwerp overgangsrecht, behorend bij de aanpassing van de wetboeken en wetten aan de Boeken 3, 5 en 6 een plaats vinden.

Artikel 196. In afwijking van artikel VI van wetsontwerp 16 979 wordt in lid 1 voorgesteld de bepalingen van Titel 7.1 (Koop en ruil) een met drie jaren uitgestelde werking te verlenen.

Na die tijd zullen verreweg de meeste, ten tijde van de inwerkingtreding lopende, overeenkomsten zijn uitgewerkt, en zeker wel de in het eerste lid genoemde overeenkomsten van consumentenkoop, waarin de meeste verschillen met het oude recht schuilen.

De toelichting bij de *artikelen 7.7.4b en 4c* is aangevuld vanaf «, ook indien».

De tweede zin van de toelichting bij *artikel 7.7.5a* luidde aanvankelijk: Deze kan voor de toekomst rechtsgevolgen verbinden aan hetgeen vóór de inwerkingtreding is geschied, hetgeen door artikel 4 Wet AB niet wordt uitgesloten.

De laatste drie alinea's van de toelichting bij *Titel 7.7* zijn toegevoegd. Eveneens zijn toegevoegd de toelichting bij het Slotartikel en bij Hoofdstuk II.